

ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI

Çocuğun Cinsel İstismarı

- Çocuğa yönelik, onun tam anlayamadığı, gelişimsel olarak hazır olmadığı, bilerek onaylamadığı ve/veya toplumun yasalarına, sosyal normlarına aykırı olacak şekilde bir cinsel etkinliğe dahil edilmesi çocuk cinsel istismarı olarak değerlendirilir.
- Çocuğun cinsel istismarı kısaca psiko-sosyal gelişimini tamamlamamış çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel uyarı için kullanılması şeklinde tanımlanır.

Çocuğun Cinsel İstismari

- Çocukların cinsel istismarında failer, genellikle yaşları gereği kurbanın üzerinde yetki, otorite veya sorumluluk sahibi konumunda bulunan erişkinlerdir, ancak başka çocuklar, özellikle ergenler de cinsel istismar faili olabilir.
- Ensest de cinsel istismar kapsamında bir saldırı tipidir. Ensestin tek ve kesin bir tanımını yapmak zordur. Genel kabule göre ensest, birbiriyle evli olanlar dışındaki aile üyeleri arasında her türlü fiziksel ya da fiziksel olmayan cinsel davranışı içerir.

Temas İçeren Cinsel İstismar

- Çocuğun cinsel bölgelerine temas içeren her türlü davranış veya cinsel bölgeleri dışına yapılan her türlü cinsel dokunuş
- Temas içeren cinsel istismar
- Bedenine ve/veya cinsel organlarına çocuğu dokundurtma. Cinsel tatmin amaçlı sarılma, öpme, okşama, sürtünme
- Çocuğun cinsel organı ve/veya anüsü veya ağzı ile failinkiler arasında penetrasyon içeren cinsel etkileşim olması
- Tecavüz

Temas İçermeyen Cinsel İstismar

- Sözel olarak çocuğa cinsel içerikli şeyler söyleme ve çocukla aynı içerikte konuşmalar yapma (yüz yüze ya da telefon, mesaj, internet yoluyla)
- Çocuğa cinsel organ gösterme, çocuğun cinsel organlarını göstermesini isteme, banyodayken çocuğu gizli/açık olarak seyretme
- Çocuğu cinsel ilişki sahnesine doğrudan maruz bırakma ya da çocuğa herhangi bir cinsel aktiviteyi seyrettirme
- Çocuğa cinsel içerikli materyaller gösterme (pornografik film seyrettirmek, fotoğraflar göstermek)

Temas İçermeyen Cinsel İstismar

- Çocukla duygusal ilişki kurma, ört etme
- İnternet üzerinden çocukla tanışma, yazışma, duygusal ilişki kurma, fotoğraf isteme vb.
- Çocukların kullanıldığı pornografik materyalleri izleme, bunları kayıtlı olarak saklama ve/veya yayma
- Çocuğu pornografik materyallerin üretiminde kullanma
- Çocuğu erken yaşta ve zorla evlendirme

Cinsel İstismarın Görölme Sıklığı

- Çocukların cinsel istismarı kolayca tanı konabilen, çocukların başlarına geleni kolayca anlatabildikleri bir sorun değildir.
- Dünyada ve ülkemizde cinsel istismar utanç, suçluluk vb. duyguların ortaya çıkması ya da istismarcının tehdit edip çocuğu sindirmesi gibi nedenlerle çoğu kez gizli olarak kalmakta ve sır olarak saklandığı için de gerçek istatistiksel verilere ulaşmak mümkün olamamaktadır.

Cinsel İstismarın Görölme Sıklığı

- Bu nedenle fark edilen ya da tanı konabilen durumlar yalnızca buz dağının suyun üzerinde kalan parçası olarak kabul edilir.
- Özellikle kapalı toplumlarda çoğunlukla gizli kalmakta, en çok **yüzde 5-10'u** ortaya çıkmaktadır.
(Çeçen Eroğul ve Kaf Hasırcı, 2009). vz

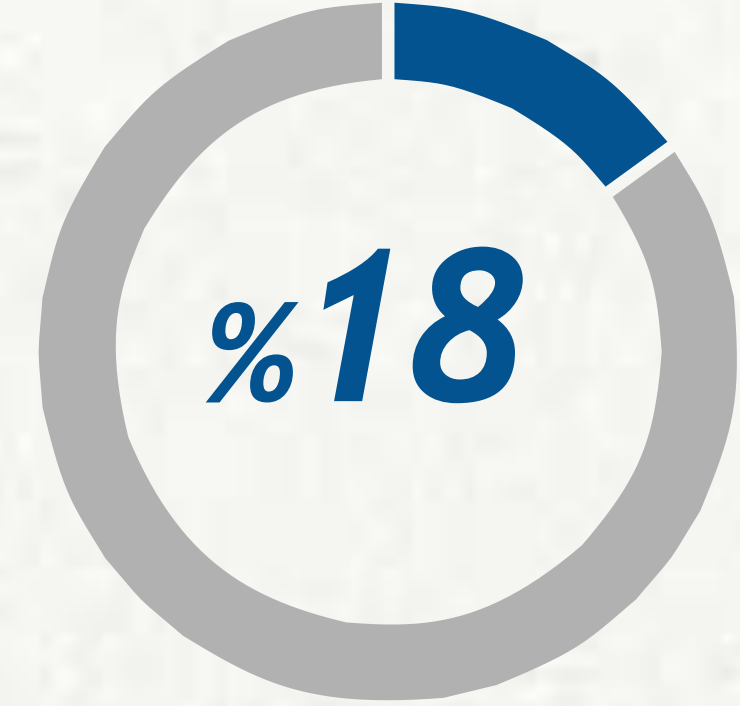
%10

%5

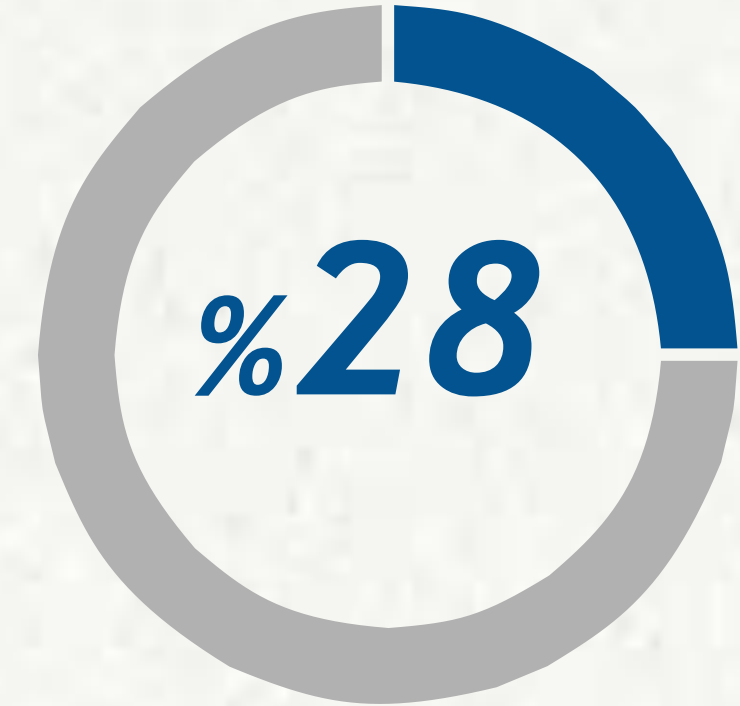
Cinsel İstismarın Görölme Sıklığı

- Çocuk istismarı tüm dünyada görülen küresel bir sorun olup, %5 ila %18 arasında yaygınlık oranları rapor edilmektedir (*Clayton, Jones, Brown ve Taylor, 2018*).
- Ülkemizde çocuk cinsel istismarı ile ilgili sağlıklı verilere ulaşamamakla birlikte, 1262 üniversite öğrencisinden toplanan veriler üzerinde yapılan retrospektif (geriye dönük) bir çalışmada katılımcıların yaklaşık %28'i çocukluk yıllarında en az bir kez cinsel istismara uğradıklarını ortaya konmuştur (*Eskin, Kaynak-Demir ve Demir, 2005*).

Dünyada

Türkiye'de

Cinsel İstismarın Görölme Sıklığı

- Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2006 yılında yayınlanan bir raporda 18 yaşına kadar **erkek çocukların %8'inin, kız çocukların ise % 25' inin** çeşitli şekilde cinsel istismara maruz kaldığı bildirilmektedir.
- Bu rapora göre cinsel istismara maruz kalan çocukların **%30'unun 2-5 yaş grubunda, %40'ının 6-10 yaş grubunda ve %30'unun 11-17 yaş grubunda** olduğu görülmektedir.
- Dünya Sağlık Örgütü'nün 2017'de yayımladığı raporda ise dünya genelinde **%18'i kız, %8'i erkek** olmak üzere **çocukların %26'sının** cinsel istismara maruz kaldığı bildirilmiştir

Cinsel İstismar Risk Faktörleri

- Çocukların cinsel istismarı pek çok faktörün karmaşık etkileşiminin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.
- Risk faktörü olarak kabul edilen durumların varlığı istismarın gerçekleştiğini kesin olarak gösteremez.
- Ancak risk faktörlerinin bulunduğu durumlar özellikle dikkat edilmesi gereken, müdahale için öncelik taşıyan durumlardır.

Aile ve Ebeveynlerle İlişkili Faktörler

- Genç ebeveyn olma
- Yalnız yaşayan ebeveyn olma
- Eğitim eksikliği
- Alkol-uyuşturucu kullanımı
- Çocukken istismara uğramış olma
- Psikolojik sorunlarının olması (*kendini yetersiz ve değersiz hissetme, benlik saygısı azalması, psikotik bozukluklar, kişilik bozuklukları vb.*)

Toplumla ilişkili faktörler

- Çocuğu koruyan yasaların yetersizliğı
- Etkin ve yeterli bir çocuk politikasının olmaması
- Çocuğa verilen değerin düşük olması
- Toplumda cinsiyet ayrımcılığının olması
- Çocuğun statüsünü azaltan toplumsal ve kültürel normlar
- Toplumsal olarak erken (çocuk yaşıta) evliliklerin kabul edilirlığı ve evlilik akitlerinde paranın söz konusu olması

İlişkisel Faktörler

- Ebeveyn ve çocuk bağının kopuk olması ve bağın kurulamaması
- Evlilikteki veya yakın ilişkilerdeki sorunlar nedeniyle aile yapısının bozulması

Çocuklar Cinsel İstismarı Neden Anlatmazlar?

- Tehdit edilmesi
- Küçük çocukların cinsel istismarı normal olarak görmeleri ve bilgi sahibi olmadıkları için yapılanı istismar olarak adlandırmamaları
- Olayın ne olduğunu anlamayacak ve kelimelerle ifade edemeyecek kadar küçük olabilmeleri
- Sır oyunu
- İnanılmayacağından veya cezalandırılacağından korkması
- Suçluluk, utanç gibi duyguları nedeniyle kafasının karışması
- Cinsel istismar yolu ile verilen ilgiden ve buna eşlik eden duygulardan dolayı kafaları karışmış olabilir.
- İstismar eden kişiyi seviyor ve korumak istiyor olabilirler.

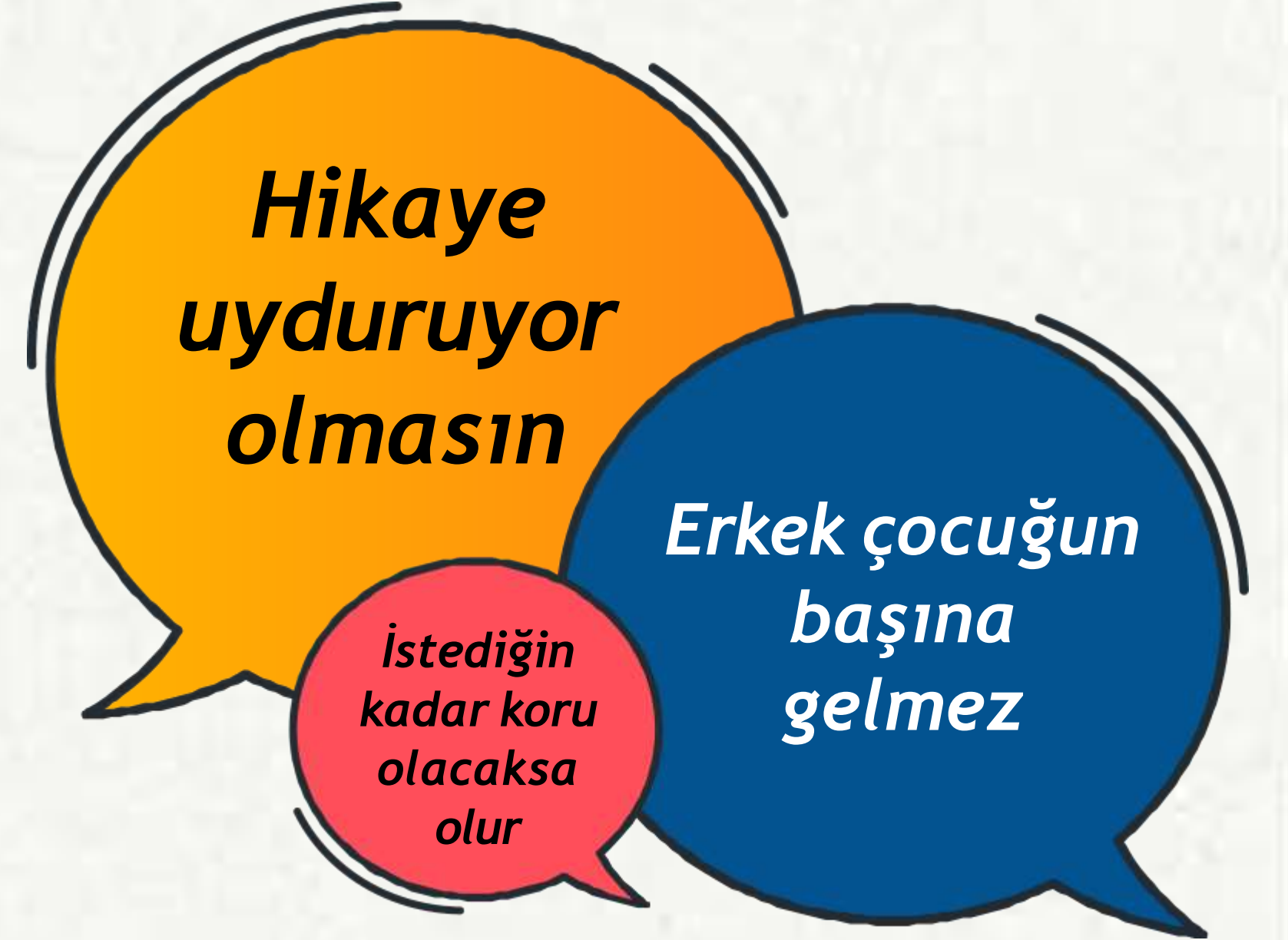
Cinsel İstismar ile İlgili MİTLER

- İstismar eden kişiler hastadır veya sapıktır.
- Cinsel istismar parklar, ıssız yerler, karanlık sokaklar, boş inşaat alanları gibi tehlikeli bölgelerde gerçekleştirilir.
- Cinsel istismar çoğunlukla yaşlı, yabancı, yoksul erkekler tarafından gerçekleştirilir.
- Cinsel istismar cinsel organlara yönelik gerçekleşir ve mutlaka temas içerir.
- Cinsel istismar her zaman zorlama ile gerçekleşir.
- İstismara maruz bırakılan çocuk hemen fark edilir.

Cinsel İstismar ile İlgili MİTLER

- Çocukların hayal güçleri geniştir, cinsel istismar ile ilgili hikayeler uydururlar.
- Sadece kız çocukları istismara maruz bırakılır.
- Sadece sosyo-ekonomik düzeyi düşük, evden kaçan, ihmal edilen çocuklar cinsel istismara uğrar.
- İstismarı bildirmek çocuğun geleceğini mahvetmektir. Yaşanan bir iki ufak olay önemli değildir. Çocuklar olanları çabuk unuturlar.
- Cinsel istismar öyle ya da böyle olacaktır, engellenemez.
- İstismara çocukların dış görünüşleri ya da davranışları sebep olur.

Cinsel İstismara Uğrayan Çocukları Fark Edebilmek

- Küçük çocuklar yaşadıklarının kötü ve yanlış olduğunu düşünseler bile başlarına gelenin istismar olduğunu ve yardım istemeleri gerektiğini bilemeyebilir.
- Bu nedenle çocuğun yaşadığı istismarın açığa çıkarılması ve gereken yardım yapılabilmesi için cinsel istismarı düşündüren ip uçları konusunda dikkatli olunmalıdır.

Çocuk İstismarını Düşündürecek Bazı İpuçları

- Okul başarısızlığı
- Çökkünlük, düşük benlik değeri
- Korkular
- Öfke patlamaları
- Tehlikeli davranışlar
- İntihar düşünceleri ve girişimi
- Madde kullanımı
- Yeme bozuklukları

Özellikle Cinsel İstismarı Düşündürecek İpuçları

- Cinselliğe ilişkin her türlü konu ve duruma aşırı ilgi gösterme ya da aşırı kaçınma

Çok sık öpmeye çalışma, göğüslere, bacaklara ya da genital bölgeye

- dokunmaya çalışma, sürtünme, kendi genital bölgesini gösterme
- Bedeninin kirli ya da zedelenmiş olduğuna değinme

- Genital bölgesinde bir sorun olduğundan korktuğunu belirtme
- Resimlerinde, oyunlarında ya da hayallerinde cinsel istismara uğradığını düşündürecek özelliklerin bulunması
- Davranışlarda gerileme (parmak emme, yatak ıslatma, bebek gibi konuşma vb.)
- Tuvalet eğitimi kazanmış bir çocukta altını veya yatağı ıslatma durumu

Cinsel İstismarın Önlenmesinde Öğretmenlerin Rolü

- Çocukların ve ebeveynlerin cinsel istismar konusunda bilgilendirilmesine yönelik öğretmenlerin rolü
- Çocukların yaşadıkları cinsel istismarın tanınması ve müdahale edilmesine yönelik öğretmenlerin rolü

Önlemeye Yönelik Öğretmenlerin Rolü

- **Çocuklara yönelik** önleme çalışmalarının içeriğinde ele alınan temalar;
 - Kişisel haklar (kendi bedenim bana ait)
 - Özel alan ve sınır koyma
 - Cinsel istismarın nasıl farkına varılacağı
 - Dokunma biçimleri (İyi ve kötü dokunuş)
 - İyi sır ve kötü sır
 - Hayır deme
 - Güvendiği bir yetişkinle paylaşma

Önlemeye Yönelik Öğretmenlerin Rolü

- **Ebeveynlere yönelik** önleme çalışmalarının içeriğinde ele alınan temalar;

- Cinsel istismar ve cinsel istismar içeren davranışlar
- Yanlış inanışlar
- Uyarı işaretleri
- Çocukları cinsel istismardan korunma yöntemleri

Cinsel İstismarın Tanınması ve Müdahale Edilmesine Yönelik Öğretmenlerin Rolü

- Çocukların yaşadıkları cinsel istismarın tanınmasına yönelik öğretmenler;
 - Çocukların davranış değişimlerini gözlemleme
 - O tobiyografi, arzu listesi vb. bireyi tanıma tekniklerinin değerlendirilmesinde cinsel istismarın ipuçlarına dikkat etme
 - Cinsel istismara maruz kaldığından şüphelendiği öğrencilerle görüşme yapma ve/veya okul psikolojik danışmanına yönlendirme
 - Cinsel istismara uğradığını paylaşan öğrenci ile ilgili yasal bildirimde bulunma

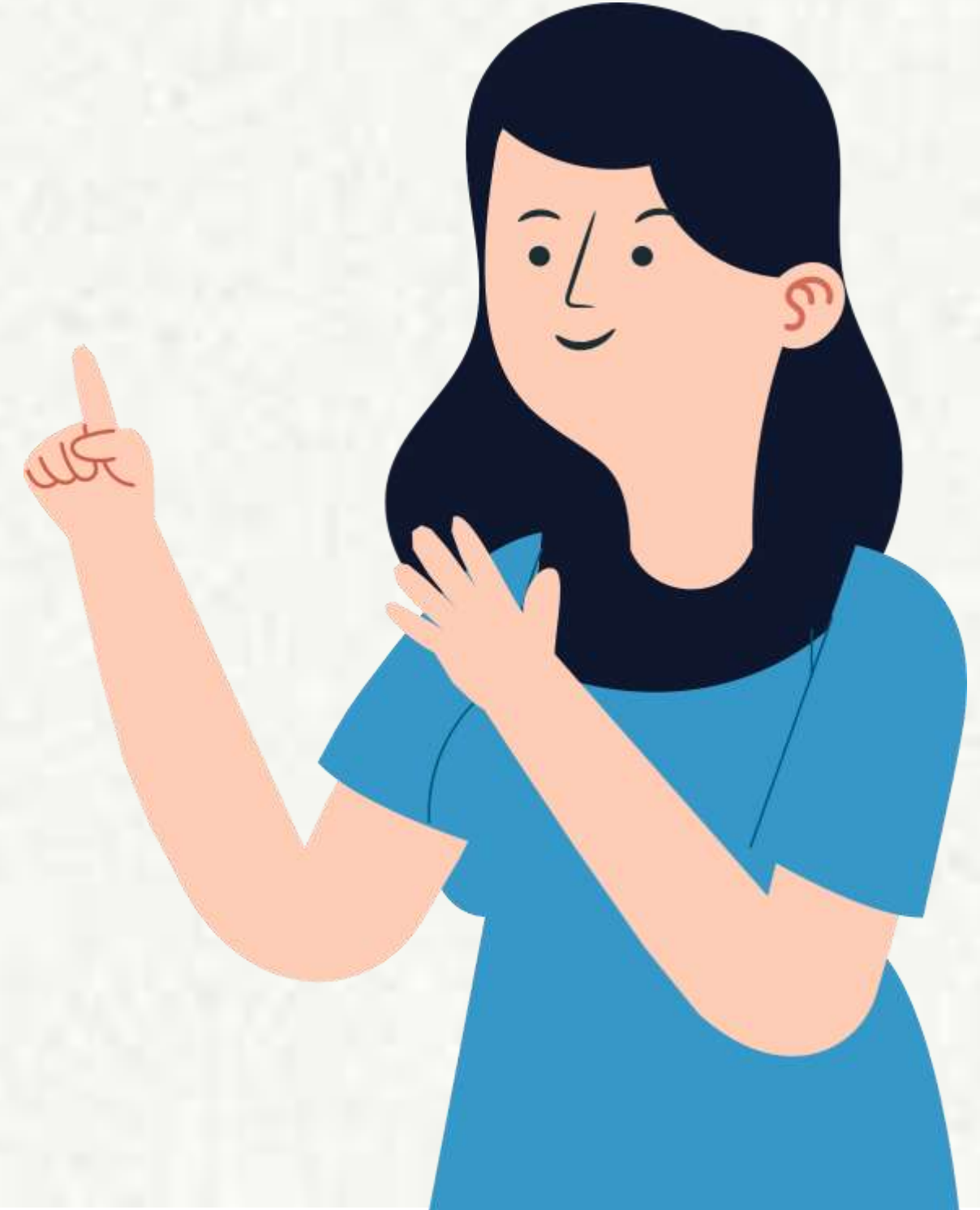
Eğer Bir Öğrenciniz Cinsel İstismara Maruz Kaldığını Söylerse

- Çocuğu dinleyin
- Çocuğun anlattıkları ne kadar üzücü olursa olsun çocuğu daha da sıkıntıya sokacak şekilde tepki vermeyin
- Çocuk yaşananların kendi hatası olmadığını duymak ve inanılmak ister, görüşmenin içeriğinde çocuklara bu mesajları iletin

Eğer Bir Öğrenciniz Cinsel İstismara Maruz Kaldığını Söylerse

- Çocuğa yaşadıklarını anlatması için bir fırsat verin fakat bununla ilgili bir baskı yaratmayın
- Sizinle konuşmakla doğru bir şey yaptığını çocuğa söyleyin,
- Çocuğa asla bazı temel kurallara uymadığı için bu işin onun başına geldiği şekilde bir yorumda bulunmayın,
- İlgili birimlerle görüşmenizi yapın.

Çocukla Görüşme Sürecinde

- Çocuktan bilgi alırken açık uçlu sorular kullanın (Neler oldu vb.)
- Yönlendirici ve ayrıntı isteyen sorulardan uzak durun (Eve gitmeye korkuyorsun dimi?)
- ‘Neden’ sorusundan uzak durun (Neden anlatmadın, neden kaçmadın vb.)
- Çocuğun anlattığı kendine özgü dili düzeltmeyin,
- Detayları öğrenmeye çalışmayın (Nasıl oldu, kim kimin iç çamaşırını indirdi vb.)
- Çok sayıda ardı ardına soru sormamaya dikkat edin

Bildirim Süreci

- Cinsel istismar durumlarında çocuğun beyanının doğruluğu sorgulanmadan, beyanı esas kabul edilerek süreç yürütülür.
- Bildirim çocuğun anlattığı kişi okul yönetimi veya öğretmen tarafından gerçekleştirilir.
- Çocuğun beyanını tutanak altına alır ve okul yönetimi bilgilendirilir (Bildirim çocuğun anlattığı kişi tarafından gerçekleştirilir).
- Türk Ceza Kanununun 279. maddesi gereğince bildirimler adli ve kolluk birimlerine ivedi bir şekilde yüz yüze ya da telefon yoluyla yapılır.

Bildirim Süreci

- Bildirim sürecinde ailenin onayı aranmaz.
- Bildirim sonrası süreçler hakkında çocuk bilgilendirilir.
- Tutanak, bildirim yapılan kuruma elden ulaştırılır.
- Çocuğun ve haberdar olan diğer kişilerin başkalarına anlatımı engellenerek konunun gizliliğine özen gösterilir.
- Okul yönetimi tarafından il/ilçe MEM'lere "GİZLİDİR" ibaresi kullanılarak bilgi yazısı elden ulaştırılır.

Örnek Senaryo 1

2. Sınıf öğrencisi Ayşe, ders başarısı yüksek, kurallar uyum gösteren bir çocuktur. Ayşe eve gittiğinde ebeveynlerine, sınıfından iki arkadaşının birbirlerine özel bölgelerini gösterdiklerini, kendisinin de göstermesi için teklif ettiklerini, kendisinin korkup hızlıca sınıfa gittiğini anlatmıştır. Ayşe'nin ebeveynleri ertesi gün okula gidip durumu telaşlı bir şekilde öğretmene anlatmışlardır.

Cinsel Davranışı Değerlendirme Sürecinde

- Çocuklar arasında yaşanan cinsel davranışların istismar içeren bir davranış olup olmadığını değerlendirmede şunları göz önüne almalıyız;
 - Yaşa uygun cinsel oyunlar spontane bir şekilde ortaya çıkmaktadır.
 - Problem cinsel davranışlarda ise baskınlık, zorlama, korkutma ya da güç kullanma gibi unsurlar yer almak ta ve cinsel davranış esnasında korku, anksiyete gibi duygular yaşanmaktadır.

Cinsel Davranışı Değerlendirme Sürecinde

- Cinsel oyun oynayan çocuklar arasındaki

- Yaş farkının

- Beden yapısındaki farklılıkların ve statü farklılıklarının

3 yaştan fazla olması

belirgin olması

Çocuklar arasında yaşanan cinsel istismarın işareti olabilir

Örnek Senaryo 2

Nöbetçi öğretmen dersine girdiği 8. Sınıf öğrencinin Ahmet'i koridorda ağlarken görmüş ve nasıl olduğunu sormuştur. Ahmet derse girmek istemediğini ve kendisini çok kötü hissettiğini dile getirmiştir. Öğretmenin ne olduğunu sorması üzerine, Ahmet bazı insanların çok kötü olduğunu, özellikle büyüklerin kötü davrandıklarını söylemiştir. Ardından daha fazla konuşmak istemediğini söyleyip sınıfa gitmiştir.

Örnek Senaryo 3

Sınıf öğretmeninin 1. sınıf öğrencisi Ayşe'nin çizdiği resimler dikkatini çekmiştir. Resimlerde erkeklerde penisin, kadınlarda memelerin belirgin şekilde çizildiğini fark etmiştir. Sınıf öğretmeni Ayşe ile yaptığı görüşmede, Ayşe'nin üst katta oturan amcası ve yengesiyile birlikte sıklıkla zaman geçirdiklerini, birlikte doktorculuk oynadıklarını ve bu oyun esnasında çıplak olduklarını öğrenmiştir.

Örnek Senaryo 4

Sınıf öğretmeni 7.sınıf öğrencilerine otobiyografi uygulamış ve değerlendirme sürecinde bir erkek öğrencinin, babasından nefret ettiğini ve babasının ona yaptıklarını değiştirme gücünün olmasını istediğini otobiyografide ifade ettiğini görmüştür. Öğrencisi ile görüştüğünde babasının 4. sınıftan beri kendisinin çıplak fotoğralarını çektiğini, artık fotoğrafının çekilmesini istemediğini söylediğinde öfkelenildiğini, o günden beri gece uyurken kendisini rahatsız ettiğini söylemiştir.

TEŞEKKÜRLER

